

2-бет

ТҮЙЛАРИМИЗ
ДАВРИМИЗГА МОС ВА
ХОС БЎЛСИН

4-5 бетидаги

СОХТА
ТАДБИРКОРЛАР

6-бет

ШИФОКОР
ОГОҲЛАНТИРАДИ

8-бет

ПАЙШАНБА

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ШАҲАР ИЖТИМОЙ - СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

№ 20 (10.073)

2004 ЙИЛ 29 ЯНВАРЬ

СУРАТДА: «Тошкент чинни заводи» акционерлик жамиятининг лаборатория мураси (чагда) Үғилой Йўлдошева ҳамда тажрибали рассом Мухаббат Намозова маҳсулотни кўздан кечирмоқдалар.

Ҳакимжон Солиҳов олган сурат.

XXI
сафоси
Барча мамлакатлар
онлий сўнгли хабарлар

Мамлакатимизда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

**С.Т.Иномовани Ўзбекистон
Республикаси Баш вазирининг
ўринбосари - Ўзбекистон хотин-
қизлар қўмитасининг раиси этиб
тайнинлаш тўғрисида**

Светлана Турсунова Иномова Ўзбекистон Республикаси Баш вазирининг ўринбосари - Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитасининг раиси этиб тайнинлансан.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 28 январь

• Кеча Оқсанордай Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга Америка Кўшима Штатларининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайнинланган Жон Роберт Пурнелл ишонч ёрлигини топширди. АҚШ элчиси ўзаро алокалар жуда яхши ривожланиб келаётганини мамнуният билан таъкидлар экан, хайрли ишларнинг давомчиси бўлиш ўзи учун катта шараф эканлигини кайд этди.

• Андикон давлат университетида хорижий тилларни ўқитишини такомиллаштиришга бағишланган республика илмий-амалий анжуманияни ўтказилди.

• Тошкентда Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси томонидан ташкил этилган «Давр садолари» мусиқа фестивали ниҳояигина етди.

• Сурхондарё вилоят меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза килиш бошқармаси жорий йилда «Фарҳод» ва «Муруват» фахрий пуларни тўла таъмирдан чиқариши режалаштириди.

• Хивада жойлашган «Аранчи» хусусий меҳмонхонаси сайёхлар базаси ва кемпингларнинг халқаро рўйхатига киритилди.

Жаҳонда

• Россияда Президент сайловига бир ойдан кўпроқ вакт колди ва асосий номзодлар деярли маълум бўлди. Ўтказилган сўровларга кўра Владимир Путиннинг сайловида 70 фойздан кўпроқ овоз олиши таҳмин қилинмоқда.

• «Асосишиётеде Прес» агентлигига хабарига кўра, Афғонистон Президенти Ҳамид Карзай мамлакат Конституциясига имзо чекди ва у шаҳфадан бошлаб кучга кирди.

• Грузиянинг Абхазия ўлкаси билан чегарадош Лиа қишиғи полиция кўрилаш пунктida куролли тўкнашув содир бўлди. Отишма чоғида тўрт нафар грузин полициси сиёсита ахамиятли жандарни кечирди.

• Багдоддаги «Шахин» меҳмонхонаси ёнида кучли портлаш рўй берди. Натижада бинога жиддий зарар етди. Атрофдаги бир нечта машиналар куйб куп бўлди. Ушбу террорчилик ҳаракати оқибатида камиду уч киши жётдан кўз юмди.

• Лос-Анжелесдаги киноакадемия биносида навбатдаги «Оскар» муроғоти такдимоти учун зомодлар рўйхати зылон қилинди.

ДЎСТЛИК АЛОҚАЛАРИ МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Ўзбекистон ва Япония ўртасидаги дўстлик алоқалари қадимий тарихга эга. Мустаҳқамлакатида бу муносабатлар янада юқори босқичга кўтарилди.

Бу борада Кунчигар мамлакатда кўп йиллардан бўён фаолият кўрсатадиган «Япония-Ўзбекистон», «Фукусима-Ўзбекистон» каби уюшмалар самарали иш олиб бораёт. Ҳар иккага мамлакат маданият кундарилик ўтказилиши, мусикӣ жамоа-римизнинг Японияга ижодий сафарлари яхши анъанага айланди.

Ўзбекистон хорижий мамлакатлар билан дўстлик ва маданий-матрифий алоқалар жамиятлари кенгашида ташкил этилган учрашувда ана шулар хусусида сўз юритилиди.

Учрашувда Япониянинг юртимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Акио Кавато иштирок этди.

СЕМИНАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридан давлат ва жамият қурилиши академиясида давом этаётган аграр соҳа раҳбарлари семинарининг павбатоғи машҳудотида алия вазiri А.Полонзода ижтимоий-иқтисодий соҳаларга доир, хусусан, қишлоқ хўжалигига оид қабул қилинган қонунлар ва бошقا мевёйрий хўжатларнинг жойлардаги ижроси хақида маъруза қилиди.

Республика алия идоралари томонидан тадбиркорларнинг хуқуқини ҳимоя қилиш, қишлоқ хўжалиги корхоналарнинг тайёрлов ҳамда хизмат кўрсатувчи ташкилотлар билан тузётган шартномаларининг тўла бажарилишига эришиш, тадбиркорлик субъектлари фаолиятига назорат идораларининг ноқонуний араплашви ҳолатларига чек қўйиш борасида амалий чора-тадбирлар кўрилмоқда. Бу борада «Текширишларни рўйхатга олиши китоби»нинг жорий

эришиш, тадбиркорлик субъектлари фаолиятига назорат идораларининг ноқонуний араплашви ҳолатларига чек қўйиш борасида амалий чора-тадбирлар кўрилмоқда. Бу борада «Текширишларни рўйхатга олиши китоби»нинг жорий

етилгани катта аҳамиятга эта бўлди.

Лекин жойлардаги айрим идоралар раҳбарлари, жумладан, баъзи туман ҳокимлари ҳанузгача хусусий мулк эгалари фаолиятига ноқонуний араплашиш мумкин эмаслигини тўла англаб етмаяти.

Семинарда ер ресурслари давлат қўмитаси раиси Э.Курбонов, бозор ислочотлари илмий-тадқиқот институти директори Р.Хусанов, қишлоқ ва сув хўжалиги вазирининг биринчи ўринбосари М.Юсупов ва бошқа мутасаддиларнинг маърузалари тингланди.

Анҷуманлар

ХОРИЖИЙ ТАЖРИБАЛАР БИЛАН ТАНИШИШДИ

Мамлакатимизда чиқиндиларнинг инсон саломатлиги ва табиятга етказаётган зарарни камайтириш, улардан иккиласи мөнадиётни таҳдиданиши мақсадида кенг кўламда иш олиб бориляпти.

Тошкент шаҳар табиятни муҳофаза килиш кўмитаси, Ўзбекистон табиятни муҳофаза килиш давлат кўмитасига қарашли сув таъминоти, канализация, гидротехник иншоотлар ва инженерлик гидрогеология илмий-тадқиқот институти ҳамда Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги /JICA/ томонидан ишлаб чиқариш чиқин-

диларини бошқариша замонавий технологияларнинг ўрнига бағишилаб ташкил этилган семинарда шу хақда сўз борди.

Тадбирда мамлакатимиздаги етакчи саноат корхоналари мутахассислари бу борада Япониянага мавжуд тажриба билан яқиндан танишишилди.

ЎзА

Иқтисодиёт

**КУЛАЙ,
ЧИРОЙЛИ.**

ЭКОЛОГИК ТОЗА...

Фарзандларимизнинг чукур билим олишилари, касб-хунар ўрганишилари учун улар таҳсил олаётган академик лицей ва коллекларда ўкув хоналарининг талаблар дарајасида жиҳозланиши мухим аҳамияти касб этади.

Пойтахтимизда фаолият юритаётган «Shax-Polan-M» Ўзбекистон-Польша кўшма корхонасида ўкув юртлари учун сифатли, кулай, чиройли, экологик тоза хом ашёдан мебель маҳсулотлари хамда жиҳозлар ишлаб чиқарилмоқда. Корхонанинг 90 нафарга яқин ишчи-хизматчилари ишлаб чиқарган маҳсулотлар нафакат шахримиз, балки республика бўйлаб ўз мижозларни мамнун этмоқда.

Мазкур кўшма корхона цехларига ўрнатилган замонавий хорижий линиялар ишда яхши самара бермоқда. Ўқувчиларга мўлжалланган бир, иккичи ўринни стол, ҳар хил ҳажми стул, ошхона учун туркум мебеллар, шунингдек, маҳсус фан хоналигига мўлжалланган компютер, лингафон, ёзув столлари каби кўплаб сифатли анжомлар мижозларнинг хоҳиш-истагига қараб тури таңгларда тайёрланади.

Ички бозоримизни ўрганиб тинмай изланаётган корхона тадбиркорлари янги йилда улкан режаларни кўзлаб меҳнат киммоқдалар. Жорий йилда кўшма корхона жамоаси маҳсулотлари турларини кўпайтириб, ишлаб чиқаришни кенгайтириш хисобига янги иш ўрниларни яратишни кўзда тутган.

**ХИЛЛАРИ
КЎПАЯДИ**

Шайхонтоҳур туманида фаолият юритаётган хусусий тадбиркор «Йўлдошевава» корхонасида ишлаб чиқарилётган маҳсулотлар сони жорий йилда бир нечта гўйлиши режаланган.

Ўтган — 2003 йилда иш бошлаган хусусий тадбиркор Фарида Йўлдошева ички бозорни ўргана бориб, ишлаб чиқариш цехидаги қилимизни севиб истемол қиласиган новбот ва ирис конфетларни тайёрлаб, эл дастурхонига тортиқ килиши йўлида изланиб, сайд-харакатларни амалга ошироқмода.

Эътиборли томони, бунгани кунда тадбиркор ишлаб чиқарётган арахис конфетчалари ерғонк, майизли бўлиб, улар маҳаллий хом ашёдан тайёрланади ҳамда чиройли қилиб қадоқланмоқда. Бу эса нозиктабъ харидорни мамнун этади, албатта. Тадбиркор аёл келгусида маҳсулотнинг рақобатбардорларни кўпайтириб, ички бозорни сифатли ширинликлар билан таъминлашин ўз олдига максад қилиб кўйган.

**Муқаддас
УМАРБЕКОВА**

Ўзбекистонда қимматли қофозлар бозори ривожланмоқда

Қимматли қофозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш маркази маълумотларига асоссан, 2004 йил бошидаги ҳолатга кўра, республикада умумий эмиссия ҳажми 2361,01 миллиард сўмга тенг бўлган 12985 акциялар чиқариши ҳолати рўйхатга олинган, шу жумладан ўтган йили умумий эмиссия ҳажми 111 миллиард сўмга тенг бўлган 514 акциялар чиқариши ҳолати рўйхатга олинган. Айни йомга умумий қиймати 16 миллиард сўмга тенг 24 корпоратив облигациялар чиқариши ҳолати рўйхатга олинган. 2002 йилга нисбатан корпоратив облигациялар эмиссияси ҳажми 64 фоизга ортган.

Ўтган йили қимматли қофозлар бозорининг ялпи айланаси 93 миллиард сўмдан ошиди ва 2002 йилга нисбатан кариб 2 марта таба кўпайди. Биржа бозорида шу даврда эркян мумаладаги валютада тузилган битимларни кўшиб хисоблашада умумий қиймати 32 миллиард сўмлик акциялар сотиди. Қимматли қофозларнинг биржада умумий қиймати 65 миллиард сўмдан бозорида умумий қиймати 49 фоизга ортган.

Иккимачи бозорининг умумий айланаси 28 миллиард сўмни ташкил этиди. Биржа иккимачи бозорининг солишишма саломги биржанинг умумий айланасига нисбатан 41,4 фоиз-

ни ташкил этиди. Хисобот даврида иккимачи биржа бозорида 899 та эмитент акциялари билан битимлар амалга оширилди, вахронки 2002 йилда 425 та эмитент акциялари билан савдо килинган эди. Кўрилган чоралар «Тошкент» РФБ савдо майдончаларида очик акциядорлар жамиятлари акциялари олди-сотидиси бўйича битимларнинг марказлашши ҳамда савдо жаммининг ўсишига олиб келиди.

Жорий йилнинг бошидаги ҳолатга кўра, республикада 302 та инвестиция институти рўйхатга олинган, улардан 138 таси Тошкентда жойлашган. Бугунги кунда республикада 33 та турли инвестиция жамгараси фаолият кўрсатмоқда.

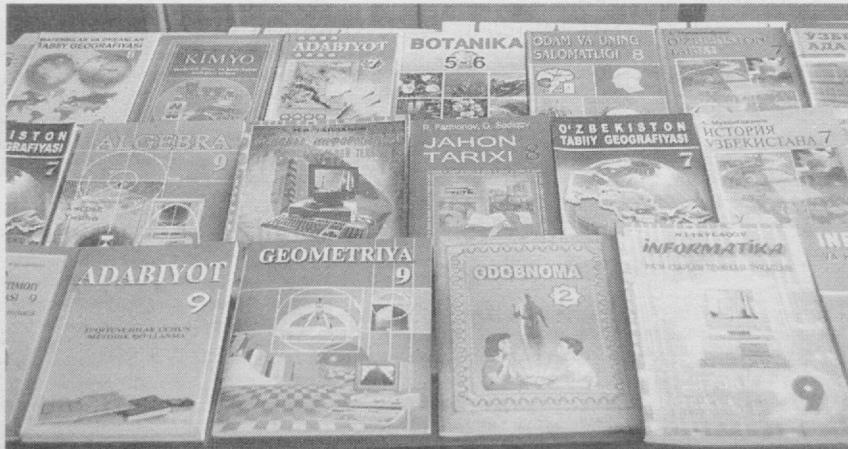
Мазкур марказ қимматли қофозлар бозори, тартибга солиш бўйича ваколатни давлат органи бўлиб, инвесторларнинг корхона (акциядорлик жамиятини) босхариш ҳукуки ва манфаатларини химиш килиш, дивидендер олиш бора-сидаги чора-тадбирларни амалга оширади.

ЎЗА

ТАНЛОВ ГОЛИБЛАРИ

Ушбу корхонанинг 600 дан ортиқ малякаларни ишчи-хизматчилари меҳнат қилаётган цехларida жаҳон талаблари дарајасидаги дастгоҳ ва ускуналар ўрнатилган. Улар ёрдамида кўплаб турдаги сифатли, бежирим матбаа маҳсулотлари ишлаб чиқарилмоқда.

— Маҳсулотларимизнинг турлари кўпайиб, шунинг баробарида сифати ҳам кўтарилиб бориши учун мавжуд имкониятлардан, замонавий линиялардан унумли фойдаланяпмиз, — дейди комбинат директори Зоир Исажонов. — Юртимизда кичик ва хусусий бизнес ривоғи учун яратилаётган шарт-шароитлардан самарали фойдаланаётган тадбиркорларимиз матбаа маҳсулотлари ишлаб чиқариши соҳасида бизга муносаб рагиб эканликларини унтумаслигимиз керак. Шу

боисдан ҳам маҳсулотларимиз рақобатбардошлигини таъминлаб, буғунги нозиктабъ харидор эътиборини қозониши ҳамда ички бозоримизда ўз ўрнимизни топишимиш учун тинмай изланиш олиб бораражмиз.

Ўтган — 2003 йилда корхонага яна бир хорижий юксак унумли оғсет техникаси келтирилиб ўрнатилди. Унинг ёрдамида турли ҳажмадаги рангли плакатлар ҳамда озиқ-овқат саноати учун ранг-баранг этиқеткалар ишлаб чиқариши йўлга кўйилди ҳамда кўплаб буюртмалар бажарилди.

Мазкур корхонанинг босма, рақамли технологиялар цехларидаги ускуна, дастгоҳларда жаҳон андозалигари мос маҳсулотлар ишлаб чиқариш кафолатланган бўлиб, жамоа аҳли томонидан муҳр ишлаб чиқариш, тезкор бадиий цех ҳамда чипта цехларida муҳр, штамт, клише, гувоҳнома, диплом, таклифнома, ташриф қофозларининг ўзидан йигирма бешдан ортиқ хили тайёрланмоқда.

Ўтган 2003 йилда корхонада ҳаммаси

бўлиб 4 миллиард 969,4 миллион сўмлик матбаа маҳсулотлари ишлаб чиқарили ҳамда режа 102 фоизга уddyаланди. Жумладан, 85,4 миллион нашриёт-хисоб табобига ва 275,2 миллион сўмлик қофоз ҳамда турли ҳажми дафтарлар ишлаб чиқарилди.

Ушбу комбинат жамоаси жорий йилни ҳам улкан максадларни кўзлабланг ҳолда эзгу ниятлар билан бошлади. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги январь ойининг ўрталарида ўтказган танловда голиб бўлди. Матбаачилар 2,3-сининфлар учун дарслекларни чоп этишиади. Янни, корхонада 500 миллион сўмлик 1 миллионтага яқин китоб ишлаб чиқарилди.

**Муҳабат ҲАБИБУЛЛАЕВА
СУРАТЛАРДА:** корхона сараловчи Онабиби Ҳайдарова маҳсулотлар сифатидан мамнун; республикада чоп этиладиган дарслекларнинг олтмиш фоизи матбаа комбинати хиссасига тўғри келади.

Ҳакимжон Солиҳов олган суратлар.

ДАРСЛИКЛАР СИНОВДАН ЎТКАЗИЛМОҚДА

Мамлакатимизда мактаб дарслекларининг янги аводдин яратиш тизимини ривожлантиришига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу борода республика Халқ таълими вазирлиги ва Осиё таракқиёт банки ҳамкорлигига амалга оширилаётган «Умумтаълим мактаблари учун дарслик ва ўкув адабиётла, нашр этиш тизимини такомиллаштириш» дастури ўз самарасини бермоқда.

Оснё тараққиёт банки томонидан молиялаштирилаётган мазкур лойҳа 2000 йилда бошланган бўлиб, унинг дастлабки босқичида мактаб дарслекларининг ижара тизими синовдан ўтказилди. Лойҳа 2003-2004 ўкув илигиг мўлжалланган навбатдаги босқичида мактаб ўкув дастурига тавсия этилаётган айрим дарслекларнинг сифати ва мазмуни синовдан ўтказилади.

Илгарилари дарслеклар нашр этиларкан, орадан кўп вақт ўтмай уларнинг айримлари мазмунан талабага жавоб бермай қоларди. Дарслекларнинг ўкувчи учун тушунарсиз тилда ёзилганлиги, мавзуларнинг пала-партишилиги ўқитувчиларнинг эътирозларига сабаб бўлар ва бундай дарслекларни яна янгилашга тўғри келарди. Дарслекларнинг синовдан ўтказилиши эса шундай нұқсонларга чек кўяди. Синов учун Коракалпоғистон республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридаги биттадан тумандан таълим ўзбек, рус ва қоракалпоқ тилларида олиб бориладиган мактаблар танлаб олинган. Бу мактабларда янги дарслеклар синовдан ўтказилиб, улар юзасидан билдирилган фикрлар, тақлиф-мулоҳазалар умумлаштирилади. Хозирда 17 номдаги дарслекларнинг ҳар бири 50 минг нусхада чоп этилиб, синов мактаблари ўқитувчи ва ўкувчилари бу дарслеклар билан бепул таъминланган. Айни пайтада мутахассислар дарслекларни такомиллаштири билан бир қаторда айрим фанлар бўйича интеграцион дарслеклар яратиш устида ҳам иш олиб боришмоқда. Синов даврида жойлардан олинган таклифларга таянган ҳолда мазкур дарслеклар янада мукаммал шаклга келтирилади. Бу эса замонавий ўкув дарслеклари яратиш, таълим мазмунини янада бойитишга хизмат қиласди.

**А. ГАФФОРОВ,
«Туркестон-пресс»**

Шарқ дурданалари

**Оз-оз Утганиб
домо бўлур...**

• Бир бой одам донишмандардан биринга:

— Мен сизга юз сўм ҳадя қилмоқчиман, сиз бунга нима дейсиз? — деди.

Донишманд шундай жавоб берди:

— Ҳадя қилсанг, ўзинг учун яхши, ҳадя қилмассанг, мен учун яхши. Чунки менга пул берганингдан кейин ҳар кимга: «Фалон донишмандга юз сўм ҳадя қилганин», деб айтасан, миннат қилиб юришингдан кутубли қолган бўламан.

Байт:

Кутма дардингга
даво, пасткаш,
курумсоқ қимсадан,
Ким чиён ниши билан
олғай оёқлардан
тикан?

• Олимлардан Муҳаммад ибн Аҳмад айтади:

— Нодон киши кўнглига нима келса, шуни ишлашга киришади. Ишининг оқибати нима бўлишини ўйламайди, тажриба қилинмаган, синалмаган, одамнинг сўзи га ишониб олиб боради, ўзига ишонч кўп бўлади. Мактаганинг хўш кўради, бир нарса тўғрисида сўрасалар шошилиб жавоб беради. Маърифатдан холи, бўш ва хатоси кўп бўлади, ўнга ва чапга кўп қарайди, мутакаббира ва мағрур бўлади, ноҳуя сўзлардан сўзлашдан тортинимайди, тили аччиқ бўлади, оғзидан ширин сўз чиқмайди, айтилган сўзга тушунмайди, кулса қаттиқ кулади, ийгласа кичкириб йиглади.

Мана шу каби ярамас одатларга эга бўлган кишиларга нодон одам дейилади.

Байт:

**Донога ёндошгил, коч
нодондан сен,**
Хатто у хавфлидир
дено душмандан.

• Хушумомалалик ва камтарлик чишининг чинакам маърифатлилигидан дарак бeraidi.

• Кўплилк — рухий кашшоқлик.

• Ахлоқий босиқлик — эзгуликидир.

• Эй, фарзанд, тавозели ва адабли одам ҳалқнинг муҳаббатини ўзига жалб қулади, дўстлик гулларини очиттиради ва у гулдандан яқинлик, меҳрибонлик ва улфат базимида ҳар хил ҳуҳидли гуллар сочади. Мутакаббира га юмшоқлик томон йўл кўрсатади.

• Тавозе ва адаб ёши кичикларни катталар дуюсига саозовор қулади, катталар кўнглига кичикларнинг меҳр-муҳаббатини солади. Адабли ва тавозели ёшли ҳалқ кадрлайди. Мутакаббир, фақат ўз манфаатларни кўзловчилар жоҳил ва нодонлар адаб, тавозе нуридан маҳрумдилар.

• Ақлли одам шундай одамки, қийин вазиятдан осонгина кутубли кетади. Доно шундай одамки, қийин вазиятга асло тушмайди.

Кўшни давлатларнинг яширин цехларида ишлаб чиқарилаётган турли кўринишдаги спиртли, алкоголь ва акциз марказисиз тамаки маҳсулотларини божхона назорати ўрнатилмаган айланма йўллар орқали олиб кириш ҳолатлари тез-тез учрамоқда. Сифат даражаси паст, истеъмолга яроқиз, инсон саломатлигига салбий таъсири қилиши мумкин бўлган бундай спиртли ичимликларни олиб кириш қонунга зид бўлсада айрим ўз нафсига қўл бўлган, мўмай даромад олдида кўзига ҳеч нарса кўринмайдиган «ишбормон»лар томонидан келтирилмоқда. Бу борада божхона ва тегишли органлар ходимлари томонидан олиб бораётган тадбирларга қарамай ушбу маҳсулотлар бозор растанларида кўриниб қолмоқда. Чиройли шишаларга жойланган бу ичимликларга бир қараганда хавасингиз келади. Лекин уларнинг сифатига ишониб бўлармийкан.

Пойтахтимизга «Уфа-Тошкент» йўналиши бўйлаб қатнайдиган поезд вагонлари кўздан кечирилганда эса, вагон ресторани бошилигига тегишли бўлган акциз марказисиз 80 шиша «Исток» ароқлари борлиги маълум бўлди. Хукуқбузарлар томонидан яширинча келтирилаётган спиртли ичимликлар ва акциз марказисиз тамаки маҳсулотлари республикамиз худудига киритилгандан сўнг табиийки савдо шохобчаларида ҳам сотили-

ши тайин.

Шундай ноқонуний «учар» тадбиркорлардан бирни Ш.Шоқосимов ва Н.Тўхтаевларнинг ҳам кинғир ишлари фош этилди. Уларнинг «Ўзқўргазмасавдо» марка-

Божхона**САЛОМАТЛИК
КУШАНДАСИГА ЧЕК
ҚЎЙИЛМОҚДА**

Шаҳар божхона бошқармаси ходимлари спиртли ва акциз марказисиз тамаки маҳсулотлари билан ноқонуний равишида савдо-сотиқ қилаётган бир қатор соҳта тадбиркорлар фаолиятига чек кўйдилар.

Зида қонунга хилоф равишида Узбекистон Республикаси акциз маркаси билан тамгаланмаган 807 минг сўмга яқин 1372 қути тамаки маҳсулотлари билан савдо қилаётганини аниқланди.

Кейинги пайтларда бундай соҳта тадбиркорлар томонидан яшириш йўллар билан худудимизга олиб келинаётган акциз маркаси билан тамгаланмаган тамаки маҳсулотларини сотиш учун эса катта қатнов йўл ёқалари ва бозор атрофларида пачка-пачка сигарат кўтарган аёллар пайдо бўлмоқда. Ҳудди шундай тижоратчи аёлларнинг иш фаолиятига чек кўйиш мақсадидан божхоначилар томонидан олиб борилган тадбирлар давомида фуқаролар Х.Эгамбердиева, Г.Ёкубова, С.Ратаева, У.Роиповалар қонунга зид ҳолда акциз марказисиз 130 минг сўмлик,

369 қути сигаретлар билан савдо қилишаётганида кўлга олиндилар.

«Тошкент — Марказий» темир йўл бекатида 8-сонли божхона маскани ходимлари томонидан ўтказилган тезкор чоратадбирлар натижасида маълум бўлдики, б-сонли «Москва-Тошкент» йўналишидаги йўловчиларни ташиб поезднинг вагон кузатувчиси, республика фуқароси Р.Ахоров ҳам шундай тадбиркорликнинг тақиқланган тури билан шуғулланар экан. У кирк беш минг сўмдан зиёд акциз марказисиз «Русский стиль» номли сигаретларни ютишириш равишида олиб келганлиги маълум бўлди.

Алоҳида таъкидлаш керакки, ана шундай майдай-майдай қилиб келинаётган хужжатсиз таъварларнинг кириб келишига божхона ва тегишли органлар ўз вақтида чек кўйимоқда. Божхона ходимлари томонидан ўтган йили ўтказилган тадбирлар давомида ноқонуний йўллар билан ишлаб чиқарилган ва сотилаётган 21 миллион 684 минг сўмлик алкоголь ва 71 миллион 361 минг сўмлик 23308 қути тамаки маҳсулотлари хукуқбузарлардан ашёвий далил сифатида олиб кўйилди. Бундан кейин ҳам зимдан қилинаётган қонунбузарлар сира жазосиз қолмайди. Шундай экан, ҳалол ишлаб вижданон меҳнат қилмоққа одатланмоқ керак.

Нурбек МУСТАФОЕВ

Мулоҳаза**Қайта
ишиланса бўларди**

Биз истеъмол қилаётган кундалик эҳтиёж маҳсулотларидан табиий равишида чиқинди ҳосил бўлади. Айниқса, кўпгина озиқ-овқат маҳсулотларининг деярия 70-80 фоизи маҳсус идишларда, кутичаларда ишлаб чиқарилади. Хуштаъм ичимликларнинг бир қанча турлари, консерва маҳсулотлари, қуруқ чойлар, қофоз кутилардаги сут ва шарбатлар ва ҳоказолар истеъмолдан бўшагач, уларнинг идишлари кераксиз матоҳ сифатида чиқиндиҳоналарнинг «доимий кўрки»га айланади.

Бундан ташқари, кўчак-кўйда, бекатларда, хиёбонларда, йўл четларида ва айниқса, арикларда бўймаш бўш баклашканлар, сигарет кутиларини кўп уратамиш. Агар биз озигина масъулиятни ҳис қилиб ва кўйингки, маҳсус бўйлнималар тузиб, юқоридаги кераксиз матоҳларни йигиб олсан ҳамда уларни корхоналарда қайта ишлаб чиқарсан бўлади.

Яқинда чиқинди ташлаидиган темир кути олдида ажаб манзарага кўзим тушди: 15-20 тача спиртли ичимликларни бўшаган шишаларни териб кетишиди. Бундан кўра, уларни сақлағ кўйсанг қайсицидир юмушингга асқотади-ку, дейдиган одам йўқ.

Бир кишининг доимо чиқиндиҳона атрофида кўйма-

Элмурод ЭГАМКУЛОВ

Ёшларнинг ҳақиқий сунячи ва таянчига айланishi йўлида фаолият юритаётган «Камолот» ЁИХнинг Юнусобод туман бўлими кенгаши томонидан ўтказилаётган давра сұхбатлари, қизиқарли учрашувлар, олимпиада ва конференциялар эртамиз давомчилари ўрин олишларида мухим омил бўлмоқда.

СУРАТЛАРДА: «Камолот» ЁИХ Юнусобод туман бўлими кенгаши томонидан «Бунёдкор» ёшлар телеклубида ўтказилган «Саломатлик — туман бойлик» мавзуудаги давра сұхбатидан лавҳалар.

Ҳакимжон Солихов олган суратлар.

Хайвонот оламида

ИКЛИМ ЎЗГАРИШИ САБАБЛАРИ

Экологик мұаммолосын жаңон ҳамжамынты олдырады қал етіліши лозим бүлгән долзарб вазифалардан биридір. Улар көркемдегі икиминшін кескін ўзғарышы ҳам кирады. Ерда ҳарорат ошиб бораёттани мутахассислар үртасыда түрли бағс-мунозараларга сабаб бүләтири.

Мұммал бўйича турли фикрлар илгарулинига сурдилди. Масалага илмий ёндашувчилар иссиқликка асосий сабаб атмосферадан улеродли газларнинг кўпикдорда чиқирилаётади, деб хисобланади. Уларниң фикрика, бу инсон омили, инсон фаолияти натижасида юзага келади. Бу фикр тарафдорлари, инсон фаолияти таъсирида юзага келган мұммалын инсон кўли билан бартараф этиш мумкин, деб хисобланади.

Хўш, дунё ҳароратининг ошиши инсон омили билан боғлиқ ҳодисаси ёки табиатта алоқадор ҳолати? Инсоннинг бугундаги масалага муносабати қандайди?

Бир вақтлар АҚШнинг собиқ президенти Билл Клинтон мавмурити дунёйиши исис масалаларни єнимига багишланган Кьюто протоколига алоҳида мұнасабат билдирганди. Мазкур ҳалқаро ҳужжат талабаридан келиб чиққан ҳолда, АҚШнинг собиқ вице-президенти Альберт Горт атмосферага чиқирилайдиган улеродли газ мінкорини кисқартириш учун зудлик билан зарур тарабур кўрилиши лозимигини таклиф этди. Унинг таълифи мажбулланмади. Чунки бунинг зиёни шаш ҷиҳозларни кисқартиришга тўри келар эди. Мамлакат энергетика вазирилиги хисоб-китобларига қаранганд, улеродли газнинг ҳавога чиқарилишини камайтириш ҳар йили 300 миллиард долларга тушар экан. Шу босис иктисадиётта зиёни келтирадиган мазкур режани президент Б.Клинтон мавмурити Сенатидан тақдим этди.

Кьюто протоколидан бундай камчиликлар чиқавергача, унга бошқа мамлакатларнинг ҳам кизиқиши сўна бошлади. Мазкур ҳужжат ҳамон кўнга кирмай турибди.

Президент Жорх Буш даврида эса мұммалын ҳал етишнинг мұқобил йўли ишлаб чиқиди. Жорх Буш мавмурити асосий ёзтиборни улеродли газ чиқишини камайтирадиган янги технологиялар яратишга қаради. Мазкур усул йилига атиги 4 миллиард доллар сарфлашни таълаб қилиди.

Мазкур иккни таклиф бир-бирiga солиширилладиган бўлса, кейинги мазкулдади тулоади. Лекин масалага фақат арzon-кимматлик нуктаси назаридан ёндашиб бўлмайди. Гап шундаки, мутахассислар 1900 йилдан берин Фаренгейт ўчлови бўйича Ер юзида ҳарорат атиги бир даражага кўтарилини аниқлади. Атмосферада улеродли газнинг кўлайши дунёйиши исишга олиб келади, деган назария эса ўтказилган амалий таърибалар натижасига мос келмяпти. Сунъий йўлдошлар ёрдамда ўтказилган кузатувлар сўнгги 35 йил мобайнида атмосферанинг кўйи катламида кескин исиш ҳолатлари булмаганин курсташади.

Ўтган асрда ҳароратнинг ошиш ҳолати кўпроқ 1900-1940 йилларга тўти келган. 1940-1975 йилларда эса кескин совиш кузатилган. Шуни таътидларни жойки, бу даврда ҳам атмосферага кўп газ чиқарилган. Демак, дунёйиши исиш фақат ҳародаги улеродли газ мінкорига бўлиб эмас.

Ўтказилган тадқиқотлар дунёйиши исишда инсон омилини инкор кильса-да, бу борада бир тўхтамга келиши мушкул бўлиб туриди. Чунки сўнгги 100 йил мобайнида Ер юзида иким ўзғарышидан табиат ва инсон омили қанчалик ахамият касб эттаётгани тўла-тўқис аниқланганча йўк.

Тадбирда Ўзбекистон Қаҳрамони, Ёзувчиликар уюшмаси раиси Абдулла Орипов, Ўзбекистон ҳалқ ёзувчisi Пиримқул Қодиров ва бошқалар сўзга чиқиб Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ўзбекистон

ҳалқ ёзувчи-си, драматург Ўлмас Умарбеков хаёти ва ижодига батағ сил тўхталиб ўтдилар. Улар шунингдек, истеъододли ёзувчи ў.Умарбеков билан бирга ўтказирандиган дамларини хотирлаб, унинг асарлари ҳозиргача бадиий наср ихлосмандлари томонидан севиб мутолаа қилинишини тъкидлаб ўтиши.

Маълумки, Ўлмас Умарбеков XX аср ўзбек адабиётининг улкан намояндадиридан биридір. У 1956 йилда Тошкент Давлат университети (ҳозирги Ўзбекистон Миллий университети) филология факультетини битириб, кўп йиллар давомида Ўзбекистон радиосида муҳаррир ва бадиий дастурлар бош муҳаррири бўлиб хизмат қилди. Шунингдек, «Ўзбекфильм» киностудияси директори, Ўзбекистон Ёзувчilar уюшмаси, Ўзбекистон Маданият ишларий вазири сифатида фаолият кўрсатди.

Ўлмас Умарбековнинг «Севгим, сев-

— Бугун чиқолмайман, Собир ака, — деди Ноила машинадан тушаркан атрофа олазарак бўқсан холда.

— Эртагача сабрим чидамайди,— Собирнинг юзи тундлашди. Индамай сигарета тутта бошлади.

— Нима, ўша найновни алдаш кўйин иши?

— Ахир кечаям навбатчиман, деб айтганиман,— саросимада жавоб кайтарди аёл.— Бир ёқда қайнотам...

— Шуми оқибат?— Собирнинг энсаси қотди.

Каршисидаги жазманини йўқотиб кўядигандек Ноиланинг ичи титради.

— Майли, соат 7 да ўша жойда...

Эргаш ишдан қайтиб ховлига киаркан, ошхона то-мондад пиёздонгинг хидини түйди. Хартугли хотини ишдан эрта қайтиби. Аёлсиз ўйнинг файзи йўқ-да. Навбатчиликка кетса, ҳаммаёк ҳувиллаб қолади.

Эргаш ичидаги оғир хўрсинди. Мана, уйланганига етти йил бўляпти. Шу пайтагча фарзанд кўришманиларни сабабли атрофодигилар не-не маломатлар ёғдиришмади, дейсиз. Ноила қўнгли бор, нима қилсин. Унгаям кўйин. Фарзанд умидида бормаган жойи қолмади.

Эргаш юз-қўлини ювиб, ёзни алмаштириди-да, ошхонага қараб юрди. Бу вақтда Ноила қозоннинг қопқонини ёпаётган эди. Эргашни кўрди-ю, ялтоқланиди:

— Вой, келдингизми? Сиз ёқтиригандан таомни пиширудим. Отам билан бирга ерсизлар,— деди.

гилим», «Ёз ёмғири», «Дамир Усмоновнинг икки баҳори», «Болгар қўшиқлари», «Бобоёнғоқ», «Қайтар дунё» каби кўпгина қисса ва ҳикоялари китобхонлар томонидан юксак ба-

холангандиги, ҳозиргача ўз моҳиятини сақлаб туриши эътиборга лойириди. Ў.Умарбеков нафасати иқтидорли ёзувчи, балки таникли драматург

матургам эди. Унинг «Қиёмат қарз», «Комиссия», «Шошма, қўёш!», «Кузнинг биринчи куни», «Аризасига кўра», «Курорт» номли саҳна асарлари йиллар давомида ҳозирги Ўзбек Миллий академик драма театри саҳнасида мувafferият билан намойиш этилди. Драматург сценарийи асосида суратга олинган «Икки солдат ҳақида қисса», «Ўзгаларни деб», «Қалин қорлар бағридаги учрашув» каби фильмлар ўзбек кино санъатида ўзига хос ўрин тутади.

Хотира кечасида Ўзбек Миллий академик драма театри асарлари суратга олинган «Икки солдат ҳақида қисса», «Ўзгаларни деб», «Қалин қорлар бағридаги учрашув» каби фильmlар ўзбек кино санъатида ўзига хос ўрин тутади.

Юлдуз УСМОН

Хотира ўзғонса ўзландир

ЎЛМАС АСАРЛАР ҚОЛДИРГАН АДИБ

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги, Ўзбекистон Ёзувчilar уюшмаси, «Ўзбектеатр» ижодий ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ўзтелерадиокомпания, «Ўзбеккино» Давлат акционерлик компанияси, «Артмадад» маҳсус жамғармаси, Ўзбек Миллий академик драма театри ташаббуси билан севимли ўзбек адаби Ўлмас Умарбеков тавалудининг 70 йиллигига бағишиланган хотира кечаси ўтказилди.

ЯНГИ РОМАН ТАҚДИМОТИ

Республика Миллий матбуоти марказида ёзувчи Комил Авазнинг «Кўнага» романининг тақдимоти ўтказилди.

Роман 5 минг нусхада чоп этилди. Хоразмлик таникли адаби Комил Аваз ўз асарлари билан кўччили ўкувчилар калбидан жой олган. Адашган овчи монологи шакли асосида ёзилган асар тарихи таянган ҳолда бугунги кунимиз ҳақида хикоя килид.

Тақдимотда сўзга чиқкан ёзувчи ва адабиётшunosлар адабининг асарига роман-эссе сифатида тавсиф бердиши. Шунингдек, асардаги фалсафий фикрлар муаллифнинг шахсий кечинмалари орқали мөхирона ифода этилган. Адаб ўз асарида замонамиз хадида теран мушоҳада юритади.

ЛИЦЕЙ-МАКТАБДА СЕМИНАР

Сергели туманинадаги 300-лицеят-мактабда ўкувчиларни «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳамда «Камалак» болалар ташкилотига жалбилиши мақсадида кўума семинар ўтказилди.

Семинарда асос 5-8-10 синф сардорларни кенгаш иштирок этилмоқда. Уч мингдан ортиқ ўкувчи тавсиятларни олайтиган ушбу мактабда жами 343 та сардорлар фаолият кўрсатаган.

Семинарнинг асосий мақсади сардорларнинг ички дунёси, олиб бораёттган фаолияти билан яқиндан танишишдан иборат. Семинарлар тури хил йўналишларда қизиқарли ўйинлар орқали ташкил килинди. Ёш камолотчилар эса ушбу ҳардатта ижобий ёндошомидар.

И.ЭГАМКУЛОВА,

«Туркестон-пресс»

Журнуш горроҳаларидаги

КАСОФАТ ҚУРБОНИ

— Сен-чи? — Эргаш хотинига тикилди.

— Ўлсин, бугун ҳам «дежур»ман. Зухра касал бўлиб копти. Бошқада одам йўқ. Эсиз.

Эргашнинг бояги қувончи кўпга чўзилмади.

— Майли, навбатчилигинг тинч ўтсинг,— у хотинининг белидан енгил қучди.— Ўзингин кўпам уринтирма.

Ноила уйга кириб кетди, тошойна олдида узок ўтириди. Соддадил Эргаш

бўнига эътибор ҳам бермади.

Фира-шира шом коронгусида чиқиб кетаётган хотинини кузатмоқчи бўлган Эргашнинг Ноила кайтарди.

— Шифохона яқин, бир зумда етиб оламан. Овқатланаверинг.

Эргашдан кетди, тошойна олдида узок ўтириди. Соддадил Эргаш кетди. Келишилган жойга етиб келгач, таниш машинани кўриб, илдамлади.

— Келдинми, жоним,— деди Собир энтишиби чиқиб оғир хўрсинди. Мана, уйланганига етти йил бўляпти. Шу пайтагча фарзанд кўришманиларни сабабли атрофодигилар не-не маломатлар ёғдиришмади, дейсиз.

Ноила қўнгли бор, нима қилсин. Унгаям кўйин. Фарзанд умидида бормаган жойи қолмади.

— Келдинми, жоним,— деди Собир энтишиби чиқиб оғир хўрсинди. Мана, уйланганига етти йил бўляпти. Шу пайтагча фарзанд кетди.

— Келдинми, жоним,— деди Собир энтишиби чиқиб оғир хўрсинди. Мана, уйланганига етти йил бўляпти. Шу пайтагча фарзанд кетди.

эслаб қўиди. Аросат кўйиндан қайси йўл билан чиқиб кетишини билмаётган Ноила, шайтанд йўлдан уриб, ўзи ишләтган бўлимда даволанган мана бу ёши улуғ кишининг қармогига илинди.

«Фарзанд бўлган куни алоқани узаман»,— деган илинжда Ноила кўп кутиди. Унинг баҳтига хиёнатини ҳеч ким сезмади. Ниҳоят Собирга анчайин ўрганиб қолган аёл гумонаси борлигини билини, ўзини күшдай енгил ҳис этди. Аммо хиёнат тўрига тушиб қолган аёл исканжадан осонгина кутула қолмади. Эн озига элак тутиб бўлмас, одамлар бу машъум хиёнатнинг учни билиб, миш-мишга берилиши.

Эргаш боякиш хотинининг оюлини бўлганидан боши осмонга етиб, унинг кўнглига қарап, дадалада ҳам туғилажак боласини ўйлаб, ширин хаёлга бериларди.

Кекса ота кўча-кўйдан келинининг оёқ олиши ноjоялигини эшитса-да, ўзини аяб, сир бой бермасликка ҳаракат қиларди. Лекин барбири чиқиб оғирниб қўяр, ёлғизигина дилбандига раҳми келиб: «Касофати ўзига урсин-да», деб кўярди.

Ой куни якинлашган Ноила ўзини баҳтиер сизар, атрофида гирдикапалак бўлган эрига эралиги ортиб борарди. Унинг қўймисидан еру-кўк бехабардек

масрур юрган Ноиланга ўтлғоқ тутган кун Эргаш уни бошида кўтаргудек бўлиб туруқхонага элтди. Кечга бориб Ноиланинг кўзи ёриди.

Орзиқи кутилган фарзанд— ўғил туғилди. Кувончдан юраги ёрдамдек ёшларни берилгандек ўғил туғилгандек юнишни юртади. Шифохонада ёшларни ортига чопиб келган ҳайдовчи Эргашнинг кўриб, эсхонаси чиқиб кетди.

Ўша тун бутун шаҳарча жунбушга келиди. «Касофати ўзига урмади-да» деган оғирлики сўзлар Эргашнинг кекса отасини ер титратди. Шифохонада ёшларни даҳаштари манзара зоҳир этди. Доялар минг ялиниш масин, эрининг ўлимида ўзини айлаётган Ноила гўдакка қайрилиб ҳам қаромасди. У пинҳона босган разил қадами меваси бунчалар талх бўлишин кутмаганидан фифони фалакка чиқарди.

Фарзанд дого адойи-тамом қилган қайнота ўғлиниг таъзисига келгандар орасидан кимнингдир «Ҳаром бола бегуноҳнинг бошига етмай қўймади», деганини ўшишиб, юраги тўкилиб кетди...

Гулжон ЖАББОРОВА

Спорт**ОЛИМПИАДАЧИЛАР АССОЦИАЦИЯСИ ТУЗИЛДИ**

Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт кўмитасида ўзбекистон Олимпиадачилари Ассоциациясини тузиш юзасидан таъсис конференцияси бўлиб ўтди.

Анжуманд сўзга чиқкан ўзбекистон Миллӣ олимпия кўмитаси президенти Азиз Носиров мазкур Ассоциация юртимиз олимпиадачиларининг хукукларини хар томонлама химоя килиш, зарур пайта улрага кўмаклашиб, мамлакатда жисмоний тарбия, спорт ва олимпия харакатини янада кучайтириш, соғлом турмуш тарзини кенг тарғиб этиш, шунингдек, олимпия гояларини ёйиш максадида ташкил этилганлигини таъкидлаб ўтди.

Таъсис конференциясида шунингдек, иккни карра олимпия чемпиони Вера Дуюнова йигилгандарни Ассоциациянинг Низоми билан таништирди ва ушбу хужжат бир овоздан кабул килинди. Йигилиши давомида ўзбекистон Олимпиадачилар Ассоциациясининг ижроия кўмитаси таркиби тузилди, Ассоциация президенти ва бош котиби тайинланди.

Ўйламизки, ўзбекистон Олимпиадачилари Ассоциацияси мамлакатимизда олимпия харакатининг янада кенг ривожланиши, олимпиадаларда спортиларимизнинг муваффакиятироқ қатнашиларидан кенг имкониятлар очади.

Даврон НУРМАТОВ

Махмад**СҮНГИ ТУР ОЛДИДАН**

Хабар берганимиздек, Республика шахмат-шашка клубида 67 нафар шахмат усталири иштирокида Тошкент шаҳар биринчилиги мусобакалари поенига етмоқда.

КЕЧА саккизинчи тур баҳслари бўлиб ўтди. Унинг якунларига кўра 8 имкониятдан 6,5 тадан очко жамғарган 127-мактаб ўқувчиси Мурод Мамасолiev ва шарқшунослик институти талабаси Жаҳонғир Курбоновлар етакчилик килишмоқда. Бирор прогрессив ўйиши коэффициенти бўйича Мурод Мамасолievнинг имкониятлари юкорироқди.

Иккни оғиз шаҳар биринчилиги голиблигига номзод билан муштарилиймизни таништириб ўтадиган бўлсак, спорт усталигига номзод Мурод Мамасолiev хозира 15-Болалар ва ўсмирлар спорт мактабида муррабб Равшан Аҳмадхўяев кўл остида шахмат сирларини ўрганомоқда. Энг мухими, Муроднинг натижалари йилдан йилга ошмоқда. Хусусан, у 2003 йилда Кўқонда бўлиб ўтган гроссмейстерлар турнирида қатнашади. 50 фойз очко жамғарган холда мутахассислар назарига тушди. Ўтган йили Навоийда ўтказилган ўзбекистон чемпионатида ҳам кучли ўнталиқдан ўрин олган.

Жорий йилнинг январ яйда ўтказилган шаҳар биринчилигининг ярим финал баҳсоларида 13 имкониятдан 9 очко жамғарган холда ўттични ўринни эгаллаган. Ўйламизки, 16 ўшил келажаги порлөк ушбу ўсмирнинг барча салмоқи галаబалари ҳали олдинда.

Бугун сўнгги 9 тур баҳслари ўтказилгач шаҳар биринчилиги голиб ва соғирдорлари аникланади. Энг кучлиларга шаҳар жисмоний тарбия ва спорт кўмитаси, пойтаҳ шахмат бўлими ҳамда хомийлар томонидан ахратилган Фахрий ёрлиқлар, дипломлар ва қимматбахо совглар топширилади.

**Дамир ИСМАТОВ
СУРАТДА: мусобакадан лавҳа.
Ҳакимжон Солиҳов олган сурат.**

Тошкент Давлат иккичи тиббиёт институти ректорати ва жамоаси даволаш факультети декани ўринбосари, доцент П.С.Зуфаровнинг волидай муҳтасами

**Рахим ая
ШЕРМАТОВАнинг**

вафоти муносабати билан мархумнинг оила аъзоларига чукур таъзия изҳор қиласи.

«НАФИС» пойабзалини моллаштириш масъулиятини чекланган жамияти жамоаси корхона раҳбарининг ўринбосари Дилбар Ашуроға отаси

Хайрулла САМАДОВнинг вафоти муносабати билан чукур таъзия изҳор қиласи.

«Шарқ» нашириёт-матбаа акциядорлик компанияси жамоаси компанияда цех бошлиғи бўлиб шахмат, меҳнат фахрийи

**Шорустам Шоҳалилович
ШОТУРСУНОВнинг**

вафот этганлиги муносабати билан мархумнинг оила аъзолари ва яқинларига чукур таъзия изҳор қиласи.

**Бош мұхаррір
Акмал АҚРОМОВ**

Манзилимиз: 700000,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32

ТЕЛЕФОНАР:

хатлар — 133-29-70;
эълонлар:
133-28-95, 132-11-39;
факс: (3712) 133-29-09.

Ҳажми — 2 босма табоб оғсет усулида
босишида
5576 нускада босилди. Қоғоз бинчим А-3

Мұнайхасес маслаҳаты

Ўтқир нафас ўйли касалликлари ичидаги вирусли инфекциялар кўпчиликни ташкил этади. Уларнинг орасида грипп айниқса ўтқир юкумли касаллик бўлиб, ҳаво-томчи ўйли орқали юқади, эпидемик ва пандемик тарқалишлар билан намоён бўлади.

ГРИППДАН ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ

Грипп касаллигининг клиник кўринишлари организмнинг умумий интоксикация ва нафас органларининг зарарланиши билан изоҳланади. Грипп одамлар орасида учрайдиган энг оммавий, тез ва кенг тарқалувчи юкумли касаллиkdir. Ўтқир нафас ўйларининг бошқа касалликлари орасида грипп — 75 фоизни ташкил қиласа, грипп эпидемияси йилларида юрт — 85-90 фоизга тўғри келади. Грипп ҳаво орқали юқиди, нафас органларининг шиллик каватларида жойлашган вирус таначаларидан юзага келади. Вирус бу органларнинг эпителити ҳуҗайраларида купайиб уларнинг кўплаб нобуд бўлишига олиб келади. Шикастланган ҳуҗайралардан вируслар бағлам орқали бронхийлардан атрофийнинг ахраларида (йтталганда, гапиргандада, аксиргандада) ва шу тартиб бемор одам атрофидаги соглом кишиларга касаллик юқориб юради.

Касаллик ўтқир бошланиб, унинг яширин даври бир неча соатдан 2 кунгача давом этади, бъози ҳолларда вирус бемор организмидаги касалликнинг яширин давридаёк ажralиб чиқа бошлайди. Аҳолининг тури ўшдаги гурухлари орасида грипп билан касалланиши ходисалари уларнинг иммунитети дараражаси билан белгиланади. Агар б օйчага бўлган болаларда пассив иммунитет бўлса, б օйдан 3 ёшчага болалар гриппга айниқса мойил бўладилар. Катта ўшдаги ахоли гурухлари орасида ҳам касалланиши кўрсаткичлари юкори. Грипп кучайтган даврда касалхоналарда кўшичим ўринлар ахралитиши ва беморларга хизмат кўрсатиш тизимининг кенгайтирилиши керак. Беморлар жойлашган хоналар тез-тез шамоллатиб, дезинфекция моддаларни кўплаган холда ҳўл латта билан тозалаб турлидай, бемор идишт-твоқлари эса қайнатилади. Шунингдек, поликлиника, касалхона, болалар мусассалари ходимлари, савдо ва бурунни беркитиб турувчи 4 қават докадан тайёрланган никоблар тақишилар шарт. Грипп авж олганда профилактик тадбирлар шошилиниң режалаштирилади. Беморларга ўз вактида амбулатор ва стационар тибий ёрдам берилади, ўш шароитидан даво оләтган bemorларга фаол хизмат кўрсатилади, даволаш, болалар мусассаларида ва түргу-

хоналарда санитария-эпидемиология

қоидаларига пухта риоя қилинади, дори-

хоналарга етарлича дори-дармонлар билан таъминланади. Ахоли ўтасида оммавий тадбирлар ўтказилиб, касалхоналар ва болалар мусассаларида карантин тартиби жорий қилинади. Кейинги йилларда мамлакатимизда гриппга қарши күнисатириадиган А+В тигидаги тирик дивакцина қўлланилинади. Вакцина дори нина орқали мускуллар орасига ўборилади. Масалан, туманимиздаги ташкилларда, корхоналарда, автосаройларда, даволаш, болалар мусассаларида, хусусий фирмаларда ишлайдиган 4010 ва ходимлар грипп касаллигининг олдини олиш учун эмланади. Гриппга қарши қўлланадиган шошилинг профилактика воситаси (интерферон, оқсонли суртмаси, ремантадин ва гаммаглобулинлар) касалликнинг олдини олиш учун эмланади. Грипп касаллигининг олдини олиш бўйича ташкилларга, корхоналарга, даволаш, болалар мусассаларида, автобус саройларига, хусусий фирмаларга варакатлар тарқатилди ва тўрт қаватли докадан тайёрланган никоблар тақишида ташкилларни баха-рилиши бўйича ДСЭНМ ходимлари томонидан назорат ишлари олиб борилмокда. Тавсияномалар бахармаган ходимларга нисбатан маъмур юртларни таъсилади. Бундан ташкил грипп касаллигининг олдини олиш бўйича ахоли ўтасидан да санитария-тарбибот ишлари кучайтирилди.

Таъқидлаш жоизки, грипп касаллигининг олдини олишида организмни чинчириши, яъни бадантарабия билан шугулланиш, тоза ҳавода сайр қилиш, тўғри оқватлаш кабилалар ҳам мухим ўрин тутади.

Юқоридаги кайд этилган профилактика чоралари биргаликда кўлланилса, касалланиш кўрсаткичичи шубҳасиз пасаяди.

**Рашид АЙНАБАЕВ,
Ҳамза туман давлат санитария-эпидемиология назорати маркази коммунал гигиена бўйими мудири.**

КУЁВ КЎРДИ...**Интермедиа**

Замонавий уйлардаги хонадонлардан бири. Ойтилла опа уй юмушлари билан банд. Олифтанамо кийинган, кўлида тирноқ тозалагич ва лак бўёғи ушлаган қизи Жаннат ўтиб қолади.

Ойтилла: — Уфф, ҳали сени умид билан катта қилиб, олган хурматим шуми-я! Қанча совчилар келди... Бирининг ўғли у деди, бирини отсталий деди, ҳамиши баланд дорга осилгиси келди, мана энди ўшиям ўттига якинлашиб ўтириб қолди. Эшигимизни тақилатиб келадиган совчилар ҳам, ўйлаб келадиган қилиб қолиши. Вой бунинг билди олганни чет эл музикаси-ю, современний кийим! Тов-ба! «Хой, қизим, сан тенгилар, уйли-жойли бўлишиб, бир-икки боланини онаги, рўзгор тебратишаштиби»-дессан!

«Мамм, вой мани ҳозирдан пелёнкага ўралашиб қолишимни хоҳлайсизи, ҳали ўшман, ўйнаб-кулишим керак, замужга еш ўспею! — дейди, қизи тушмажади.

Эл-юрт олдида, кўни-кўшни олдини нокуляшиб қоляти-да! Манинг ҳам орзу-хавасим бор, неварали бўлиб, ўз тенгларим каторида юргим келади...

Мана бугун бир дугонам, «Кизингизни олиб келинг, бир танишимнига олди бораман, ўғли жаа яхши бола, бир-бирини кўришиб маъқул тушса, зора кизингизнинг бахти очилиб кетса, дебди. Бунга гапиришга ҳам одамнинг юраги бетламай колди ўзи... Хой, Жаннат!!! Кизим!!! Манга қара!

Жаннат: — (инкардан овоз) Мамм! Мани Жаннат деманг! Жанни денг!

Ойтилла: — Уф, сан қиз мани куйдиринг-ку а? Ҳай маили Жини бўлса Жинида! Ҳозир сан билан иккаламиз, дуғонанинг ўтргоникинга кўёв кўргани бормоқийдик! Мабодо гапим ёқмаса, яна ўзинг биласан!

Жаннат: — (замонавий калта обрезали) қўйлакда чиқиб келди) Вой мами, ман қачон сизнинг гапинизни жайтарганман! Сиз нима дессангиз шуда мами!!!

Ойтилла: — (кўриб) Вой ман ўлиб кўяқлай! (ўтириб колади)

Хайтали НИЗОМИДДИНОВ

Наширни етказиб берисиб масалаларни бўйича турар жойларига почта бўлумларига еки «Тошкент почтмани»га — 133-74-05 телефонига мурожаат килишининг мумкин.

Газета «Тошкент оқпомоничин компютер марказида терилди ва саҳифаланди.

«Шарқ» нашириёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона мажнун: «Булоқ Тури», кўчаси, 41-й.